

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN 2014 MUUTOKSET

Opetushallitus

10.2.2020

Sodankylän kunnan opetussuunnitelman ohjausryhmä

30.11.2020

Sisällys

Sisällys	1
6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa	2
6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa	2
6.1.1 Formatiivinen arviointi	2
6.1.2 Summatiivinen arviointi	3
6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet	3
Yhteistyö huoltajien kanssa ja arvioinnista viestiminen Sodankylän perusopetuksessa	5
Arvioinnista tiedottaminen	6
Arvioinnin vuosikello, vuosiluokat 1-6	6
Arvioinnin vuosikello, vuosiluokat 7-9	7
6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi	8
6.4 Työskentelyn arviointi	8
6.5 Käyttäytymisen arviointi	8
Käyttäytymisen arviointi Sodankylän perusopetuksessa	9
6.6 Opintoissa eteneminen perusopetuksen aikana	12
6.6.1 Opintoissa eteneminen vuosiluokittain	12
6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan	12
6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet	13
Valinnaisaineiden arviointi Sodankylän perusopetuksessa	13
Valinnaisten taide- ja taitoaineiden arviointi Sodankylän perusopetuksessa	14

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi	15
6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen	15
6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi	15
6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa	16
6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa	16
6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa	16
6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi	17
6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin	17
6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	17
6.11 Todistukset	17
6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa	18
6.11.2 Lukuvuositodistus	18
Lukuvuosiarviointi Sodankylän perusopetuksessa	19
6.11.3 Välitodistus	20
Väliarviointi Sodankylän perusopetuksessa	21
6.11.4 Erotodistus	22
6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus	22
6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset	24

6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain ja -asetuksen mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearviointitaitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearviointitaitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytännöt, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittämistä.

6.1.1 Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiinsa ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan omaa edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaille ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Formattiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

6.1.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaille ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaille annetaan lukuvuositodistus, jota varten tehdään summatiivinen arviointi siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.

Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoittei-

siin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päätösarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovai-
kutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Ar-
vioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen
ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena
on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi
tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Oppilaalla ja huoltajalla on
oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaattei-
den yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tu-
lee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteut-
taa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai
muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Ar-
viointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yh-
teistyö koulu yhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti.⁹ Monipuolinen
arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin
tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mah-
dollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin
keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetel-
män avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman pe-
rusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden ta-
voitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetet-
tuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritel-
tyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluok-
kien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päätösarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoit-
teita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiinsa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetutakaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.-

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kieli- taidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä.

Yhteistyö huoltajien kanssa ja arvioinnista viestiminen Sodankylän perusopetuksessa

Sodankylässä perusopetuksessa oppilaan arviointia toteutetaan yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa oppilaiden, huoltajien ja koulujen opetushenkilökunnan kesken. Keskeinen yhteistyön ja vuorovaikutuksen muoto on yhteinen keskustelu oppimisen tavoitteista ja arvioinnista.

- Oppimisen ja osaamisen tavoitteet asetetaan heti oppimisprosessin alussa. Oppilailla, huoltajilla ja opettajilla tulee olla yhteinen käsitys siitä, mitä oppimisella ollaan tavoittelemassa. Oppilaan oppimisprosessia ohjataan kohti etukäteen asetettuja tavoitteita jatkuvan arvioinnin avulla. Jatkuva arviointi on eri oppimistilanteissa tapahtuvaa vuorovaikutusta oppilaan ja opetushenkilökunnan välillä. Jatkuvan arvioinnin avulla oppilas saa ajantasaista tietoa oppimisensa ja osaamisensa kehittymisestä kohti asetettuja tavoitteita. Keskeinen jatkuvan arvioinnin muoto on opettajan oppimistilanteissa antama palaute oppilaalle.
- Oppilaan huoltajalle välitetään tietoa oppilaan oppimisen ja osaamisen kehittymisestä ja edistymisestä. Arviointikriteerit sekä käytännöt määritellään heti oppimisprosessin alussa arvioinnille määritettyjen kriteereiden ja käytänteiden avulla. Nämä kriteerit ja käytännöt käydään läpi oppilaiden, huoltajien ja opetushenkilökunnan kesken. Kaikilla tulee olla selvä käsitys siitä, millä kriteereillä ja miten arviointi toteutetaan käytännössä.

Arvioinnista tiedottaminen

Arvioinnista tiedottaminen on avointa. Arvioinnista tiedotetaan oppilaille, huoltajille ja opetushenkilökunnalle. Tämä tapahtuu esimerkiksi erilaisissa oppimistilanteissa, arviointikeskusteluissa sekä vanhempainiloissa ja opettajakokouksissa. Tiedottamisen lisäksi arvioinnista ja siihen liittyvän toiminnan kehittämistä on tärkeä käydä keskustelua koulussa. Koulu määrittelee kodin ja koulun välisen viestinnän muodot. Koulukohtaiset käytänteet kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan, joka löytyy Wilmasta.

Arvioinnin vuosikello, vuosiluokat 1-6

Opettaja käy läpi lukuvuoden alussa oppilaidensa kanssa tavoitteet tulevalle vuodelle ikätaso huomioon ottaen. Lisäksi opettaja asettaa yhteistyössä oppilaiden kanssa mahdolliset ryhmän/luokan yhteiset tavoitteet sekä mahdolliset oppilaiden oppimisen ja osaamisen, työskentelyn ja käyttäytymisen yksilölliset tavoitteet. Oppilaille kerrotaan myös, miten oppimisen ja osaamisen edistymistä tullaan arvioimaan sekä kriteerit, joiden pohjalta arviointia toteutetaan.

Tavoitteista sekä arviointikäytännöistä viestitään oppilaiden huoltajille lukuvuoden alkupuolella. Koulun yhteisessä vanhempainillassa keskustellaan koulun arviointikulttuurista ja miten huoltajat voivat tukea oppilaita saavuttamaan lukuvuodelle asetetut tavoitteet. Vuosiluokkoittaiset tavoitteet tiedotetaan kirjallisesti esim. oppilashallintojärjestelmän välityksellä sekä lisäksi luokan/ryhmän vanhempainillassa. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden tavoitteet merkitään pedagogisiin asiakirjoihin.

Syyslukukauden päätteeksi tehdään 2.-6.-luokan oppilaalle väliarviointi siitä, miten oppilas on syyslukukauden aikana saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Väliarviointiin sisältyy myös käyttäytymisen arviointi. Arviointi annetaan oppilaalle välitodistuksessa. Ensimmäisen luokan väliarviointi tehdään suullisesti huoltajien ja oppilaan sekä opettajan välisessä kolmikantakeskustelussa.

Luokanopettaja järjestää mahdollisuuden keskustelutuokioon jokaisen oppilaansa ja tämän huoltajien kanssa lukuvuoden aikana. Tapaamisen ajankohdaksi suositellaan lukuvuoden keskivaihetta (marraskuu-helmikuu). Keskustelun aikataulua mietittäessä huomioidaan mahdolliset siirtymävaiheiden aikataulut ja erityistarpeet sekä mahdollinen huoli oppilaan opinnoissa etenemisestä. Tapaamisessa osapuolet keskustelevat esimerkiksi oppilaan oppimisen ja osaamisen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä suhteessa lukuvuodelle asetettuihin tavoitteisiin ja miten edistyminen ennakoii tulevaa lukuvuosiarviointia. Toisella ja kuudennella luokalla tapaamisessa käsitellään oppilaan edessä olevaan siirtymistä 3. ja 7. vuosiluokille. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaille ja huoltajille järjestetään tapaamiset syksyllä ennen syyslomaa ja keväällä huhtikuun loppuun mennessä. Näissä arviointipalaverissa päivitetään oppilaan pedagogiset asiakirjat ja arvioidaan tuen toteutumista.

Opettaja viestii oppilaiden oppimisen ja osaamisen edistymisestä huoltajille koko lukuvuoden ajan säännöllisesti. Jos opettajalla herää huoli oppilaan opinnoissa etenemisestä, on erityisen tärkeää olla välittömästi yhteydessä huoltajiin. Mahdollisesta luokalle jättämisestä tulee keskustella oppilaan ja huoltajien kanssa hyvissä ajoin ennen kevätlukukauden loppumista.

Kodin ja koulun välisessä viestinnässä sekä summatiivisen arviointitiedon dokumentoimisessa ja siirtämisessä käytetään oppilashallintojärjestelmää sekä koulukohtaisesti muita yhteisesti sovittuja järjestelmiä ja käytäntöjä. Dokumentoimisessa ja eri järjestelmien käytössä tulee huomioida voimassa olevat tietosuojaa koskevat lait ja asetukset.

Lukuvuoden päätteeksi tehdään summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoritumisesta arvioimalla, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Arviointi annetaan oppilaalle lukuvuositodistuksessa, johon sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.

Arvioinnin vuosikello, vuosiluokat 7-9

Aineenopettaja käy läpi lukuvuoden/oppimisjakson alussa oppilaidensa kanssa tavoitteet tulevalle vuodelle. Lisäksi opettaja asettaa yhteistyössä oppilaiden kanssa mahdolliset ryhmän/luokan yhteiset tavoitteet sekä mahdolliset oppilaiden yksilölliset tavoitteet oppimiselle ja osaamiselle, työskentelylle sekä käyttäytymiselle.

Tavoitteiden asettamisessa kerrotaan oppilaille myös, miten oppimisen ja osaamisen edistymistä tullaan arvioimaan sekä kriteerit, joiden pohjalta arviointia toteutetaan. Tavoitteista sekä arviointikäytänteistä viestitään oppilaiden huoltajille lukuvuoden alkupuolella. Koulun yhteisissä vanhempainilloissa keskustellaan rehtorin johdolla koulun arviointikulttuurista ja miten huoltajat voivat tukea oppilaita saavuttamaan lukuvuodelle asetetut tavoitteet. Vuosiluokkakohtaiset tavoitteet tiedotetaan kirjallisesti esim. oppilashallintojärjestelmän välityksellä. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden tavoitteet merkitään pedagogisiin asiakirjoihin.

Aineenopettaja viestii oppilaiden oppimisen ja osaamisen edistymisestä huoltajille säännöllisesti koko lukuvuoden ajan. Jos opettajalla herää huoli oppilaan opinnoissa etenemisestä, on erityisen tärkeää olla välittömästi yhteydessä huoltajiin. Mahdollisesta luokalle jättämisestä tulee keskustella oppilaan ja huoltajien kanssa hyvissä ajoin ennen kevätlukukauden loppumista.

Kodin ja koulun välisessä viestinnässä sekä summatiivisen arviointitiedon dokumentoimisessa ja siirtämisessä käytetään oppilashallintojärjestelmää sekä koulukohtaisesti muita yhteisesti sovittuja järjestelmiä ja käytäntöjä. Dokumentoimisessa ja eri järjestelmien käytössä tulee huomioida voimassa olevat tietosuojaa koskevat lait ja asetukset.

Luokanvalvoja antaa mahdollisuuden jokaiselle oppilaalle ja hänen huoltajilleen yhteiseen tapaamiseen lukuvuoden aikana. Tapaamisessa luokanvalvoja, oppilas ja huoltajat keskustelevat oppilaan koulunkäynnistä kokonaisuutena. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaille ja heidän huoltajilleen luokanvalvoja järjestää tapaamisen pedagogisten asiakirjojen päivittämiseksi ja arvioimiseksi syksyllä ennen syyslomaa ja keväällä viimeistään huhtikuun loppuun mennessä.

Päätövaiheessa aineenopettajat seuraavat yhdessä luokanvalvojan kanssa oppilaiden edistymistä. Jos joku oppilaista on vaarassa jäädä ilman päättöarvosanaa yhdessä tai useammassa oppiaineessa, on luokanvalvoja tai aineenopettaja yhteydessä mahdollisemman varhaisessa vaiheessa oppilaaseen ja hänen huoltajiinsa toimenpiteistä sopimiseksi. Seuraamisen tukemiseksi Sodankylän opiskeluhuollon vuosikelloon on kirjattu, että yhdeksännen vuosiluokan kevätlukukauden alkupuolella rehtorin johdolla yhdeksännen luokan luokanvalvojat, opinto-ohjaaja, oppilashuoltohenkilökunnan edustaja tai edustajat, yläkoulun erityisopettaja ja mahdolliset muut asiaan kuuluvat henkilöt kokoontuvat päivittämään päättöluokkalaisten opiskelutilannetta.

Oppilaalle tehdään syyslukukauden päätteeksi väliarviointi siitä, miten hän on syyslukukauden aikana saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Väliarviointiin sisältyy myös käyttäytymisen arviointi. Arviointi annetaan oppilaalle välitodistuksessa.

Lukuvuoden lopuksi annetaan summatiivinen kokonaisarviointi 7. ja 8. vuosiluokan oppilaille. Tässä arvioidaan koko lukuvuoden suoriutumista: miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Arviointi annetaan oppilaalle lukuvuositolustuksessa, johon sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.

Päätöarviointi tehdään 9. vuosiluokan päätteeksi. Se annetaan oppilaalle päättötodistuksessa. Lisätietoa päätösarvioinnista löytyy luvusta Perusopetuksen päätösarviointi. Yhdeksännen vuosiluokan oppilaille ei anneta erillistä lukuvuositolustusta.

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioiduiksi.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä.

6.4 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Käyttäytymisen arviointi Sodankylän perusopetuksessa

Käyttäytymisen ohjaus sekä käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen ovat osa koulun kasvatus tehtävää. Käyttäytymisen arviointi on jatkuvaa ja oppilasta hyviin tapoihin ohjaavaa. Jokaisella koululla on laadittu koulun omat järjestyssäännöt ja yhteisesti sovitut toimintatavat, joiden mukaan käyttäytymistä ohjataan. Oppilaan käyttäytymisen arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan ikäkaus.

Sanallista käyttäytymisen arviota oppilas saa luokilla 1.-3. välitodistuksen ja lukuvuositodistuksen liitteellä.

Sanallisessa arvioinnissa todistuksen käyttäytymisen arvioitavat kohteet ovat:

VUOROVAIKUTUS JA SOSIAALISET TAIDOT

- * Oppilas ottaa huomioon toiset ihmiset.
- * Oppilas osaa toimia erilaisissa ryhmissä.

VASTUU

- * Oppilas huolehtii tehtävistä ja tavaroista.
- * Oppilas arvostaa omaa ja toisten työtä.

SÄÄNNÖT JA TYÖRAUHA

- * Oppilas noudattaa sovittuja sääntöjä.

KÄYTÖSTAVAT

- * Oppilas noudattaa hyviä käytöstapoja.

Arviointiasteikko on viisiportainen: *erinomaisesti/hyvin/tyydyttävästi/kohtalaisesti/välttävästi*

4.-8. luokilla käyttäytymistä arvioidaan numeerisesti väli- ja lukuvuositodistusten yhteydessä. Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä 9. luokan todistuksiin. Käyttäytymisen arvioimiseen on laadittu kunnan yhteiset kriteerit.

Kriteerit on jaettu seuraaviin osa-alueisiin:

1. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot: Oppilas ottaa huomioon toiset ihmiset ja pyrkii toimimaan rakentavasti ristiriitatilanteissa.

2. Vastuu: Oppilas arvostaa omaa ja toisten työtä sekä yhteistä omaisuutta ja ympäristöä.

3. Säännöt ja työrauha: Oppilas noudattaa sääntöjä ja pitää yllä työrauhaa.

4. Käytöstavat: Oppilas käyttäytyy tilanteen edellyttämällä tavalla.

	Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot	Vastuu	Säännöt ja työrauha	Käytöstavat
10 erinomainen	<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> -ottaa oma-aloitteisesti huomioon toiset ihmiset ja toimii esimerkkinä muille -rakentaa hyvää ilmapiiriä -uskaltaa puuttua epäreiluihin tilanteisiin ja osaa ratkaista ristiriitatilanteita itsenäisesti 	<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> -ottaa päivittäin vastuun työskentelystään ja osallistuu aktiivisesti kouluyhdistyksen toimintaan -arvostaa omaa ja toisen työtä ja osoittaa sen -huolehtii oma-aloitteisesti siisteydestä ja auttaa muita -käsittelee yhteistä omaisuutta kunnioittavasti ja huolehtii siitä aktiivisesti 	<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> -noudattaa sääntöjä ja aikuisen antamia ohjeita aktiivisesti sekä itseohjautuvasti -pitää aktiivisesti yllä työrauhaa 	<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> -käyttäytyy kaikkia kohtaan kohteliaasti -toimii rehellisesti ja luotettavasti kaikissa tilanteissa
9 kiitettävä	<ul style="list-style-type: none"> -ottaa huomioon toiset ihmiset -tukee hyvää ilmapiiriä -huomaa epäreiluja tilanteita ja pyrkii löytämään niihin ratkaisun 	<ul style="list-style-type: none"> -ottaa päivittäin vastuun työskentelystään -arvostaa omaa ja toisen työtä ja osoittaa sen -huolehtii yleisestä siisteydestä ja auttaa muita -käsittelee yhteistä omaisuutta kunnioittavasti ja huolehtii siitä 	<ul style="list-style-type: none"> -noudattaa sääntöjä ja aikuisen antamia ohjeita vastuullisesti -ylläpitää työrauhaa omalta osaltaan 	<ul style="list-style-type: none"> -käyttäytyy kohteliaasti -toimii rehellisesti ja luotettavasti kaikissa tilanteissa omalta osaltaan

8 hyvä	<p>-ottaa yleensä huomioon toiset ihmiset</p> <p>-tukee hyvän ilmapiirin rakentumista</p> <p>-ei aiheuta vahinkoa toisille sanoilla tai teoilla</p> <p>-pystyy ratkaisemaan ristiriitatilanteita oma-aloitteisesti</p>	<p>-ottaa vastuun työskentelystään</p> <p>-arvostaa omaa ja toisten työtä</p> <p>-huolehtii yleisestä siisteydestä</p> <p>-käsittelee yhteistä omaisuutta kunniollisesti</p>	<p>-noudattaa yleensä sääntöjä ja aikuisen antamia ohjeita</p> <p>-ylläpitää yleensä työrauhaa</p>	<p>-toimii yleensä hyvien tapojen mukaisesti</p> <p>-toimii lähes aina rehellisesti ja luotettavasti</p>
7 tyydyttävä	<p>-yrittää ottaa huomioon toiset ihmiset</p> <p>-oppilas on välinpitämättömän suhteessa hyvän ilmapiirin rakentamiseen.</p> <p>-aiheuttaa vahinkoa toisille sanoilla tai teoilla satunnaisesti</p> <p>-pystyy ratkaisemaan ristiriitatilanteita ohjatusti</p>	<p>-ottaa useimmiten vastuun työskentelystään</p> <p>-arvostaa omaa ja toisten työtä toisinaan</p> <p>-huolehtii yleisestä siisteydestä ohjatusti</p> <p>-käsittelee yhteistä omaisuutta toisinaan välinpitämättömästi</p>	<p>-suhtautuu koulun sääntöihin ja aikuisien antamiin ohjeisiin joskus välinpitämättömästi</p> <p>-häiritsee toisinaan työrauhaa</p>	<p>-yrittää toimia hyvien tapojen mukaisesti</p> <p>-kielenkäytössä ja muussa käyttäytymisessä on huomautettavaa</p> <p>-yrittää toimia rehellisesti ja luotettavasti</p>
6 kohtalainen	<p>-suhtautuu usein välinpitämättömästi muihin ihmisiin</p> <p>-suhtautuu kielteisesti ilmapiirin rakentamiseen</p> <p>-aiheuttaa vahinkoa muille sanoilla tai teoilla</p>	<p>-ottaa satunnaisesti vastuun työskentelystään</p> <p>-arvostaa toisinaan omaa työtä</p> <p>-huolehtii yleisestä siisteydestä vasta usean huomautuksen jälkeen</p>	<p>-suhtautuu koulun sääntöihin ja aikuisien antamiin ohjeisiin välinpitämättömästi</p> <p>-häiritsee merkittävästi työrauhaa</p>	<p>-kielenkäytössä ja käyttäytymisessä on usein huomauttamista</p>

		-käsittelee yhteistä omaisuutta välinpitämättömästi		
5 välttävä	-osoittaa suurta välinpitämättömyyttä koulunkäyntiä, kouluyhteisöä ja sen jäseniä kohtaan	-ei ota vastuuta työskentelystään	-rikkoo koulun sääntöjä jatkuvasti ja tietoisesti	-kielenkäytössä ja käyttäytymisessä on paljon huomauttamista
4 heikko	-ei sopeudu kouluyhteisöön		-ei ole koulun kasvatus- ja kurinpitokeinoin ojennettavissa	

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavutaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä. Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritushenkilö annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositolustukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti (VSOP) oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintoko-

konaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä. Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuositolodistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty-merkinnällä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

Valinnaisaineiden arviointi Sodankylän perusopetuksessa

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän (9) vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisten aineiden tarjonta päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa, Sodankylän kunnassa valinnaisaineet päätetään lukuvuosikohtaisesti. Valinnaisaineet voivat olla kieliä, taito- ja taideaineita sekä muita yleisiä valinnaisaineita. Jokainen tarjottava valinnainen aine muodostaa oman oppimääränsä, joka suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan itsenäisenä kokonaisuutena.

Valinnaisen aineen arviointi riippuu vuosiluokasta ja sen laajuudesta. Sodankylän kunnassa vuosiluokilla 1-3 arvioinnissa käytetään sanallista arviointia, kun taas ylempillä luokilla arviointi annetaan numeroin. Alle

kaksi vuosiviikkotuntia olevat valinnaisaineet arvioidaan sanallisesti hyväksyty-merkinnällä. Vähintään 2 vuosiviikkotuntia oleva valinnaisaine arvioidaan numerolla.

VALINNAISENA AINEENA voidaan tarjota syventäviä ja soveltavia aineita. **Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet** voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Lisätietoa valinnaiset aineiden arvioinnista <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/valinnaisten-aineiden-arviointi>

Välitodistuksiin ja lukuvuositolistuksiin sekä päättötodistukseen valinnaisaineet merkitään yleisaineen alle, pois lukien sellaiset valinnaisaineet, joille ei ole yleisainetta. Tällaiset valinnaisaineet merkitään omalla rivillä otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Kaikissa todistuksissa tulee täsmentää, onko kyseessä syventävä vai soveltava valinnaisaine. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio, joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Oppilaan vuosiluokilla 7-9 opiskelemat valinnaiset aineet merkitään hänelle annettavaan perusopetuksen päättötodistukseen. Päättötodistukseen annettava numero määräytyy siitä, milloin opetettava oppiaine valinnaisaineineen on suoritettu kokonaisuudessaan. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Valinnaisissa aineissa noudatetaan samoja sääntöjä poissaolojen, opinnoissa etenemisen ja arvioinnin periaatteita kuin yleisaineissa.

Esimerkki valinnaisaineiden merkinnästä todistuksiin:

Musiikki		3vvt	8 hyvä
Bändisoittaminen, Musiikin syventävä valinnainen aine,		1vvt,	hyväksytty
Soveltavat valinnaiset aineet			
Tieto- ja viestintäteknologia	1vvt	hyväksytty	
Draama	2vvt	9	

Valinnaisten taide- ja taitoaineiden arviointi Sodankylän perusopetuksessa

Jokaisen yhteisenä oppiaineena opiskeltavan taide- ja taitoaineen oppimäärän (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kuvataide) kokonaistuntimäärä muodostuu oppiaineen kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista oppiaineen opetukseen osoitetuista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista (vuosiluokilla 7-9 näitä joko oppilaalle valittaviksi osoitettavia vuosiviikkotunteja tai koulutuksen järjestäjän suoraan taide- ja taitoaineiden opetukseen osoittamia vuosiviikkotunteja on yhteensä viisi). Päättöarviointi annetaan, kun oppilas on opiskellut oppiaineen kokonaistuntimäärän.

Päättöarviointi tehdään suhteessa kyseisen yhteisen taide- ja taitoaineen päättöarvioinnin kriteereihin ja päättöarvosana annetaan, kun oppilas on opiskellut oppiaineen kokonaistuntimäärän (vähimmäistuntimäärä + mahd. taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista valittu tai osoitettu opetusaike). Käyttötavasta riippumatta taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat aina näiden oppiaineiden yhteiseen oppimäärään kuuluvia tunteja.

Esimerkiksi kuvataiteen opinnot vuosiluokilla 7–9 voivat koostua oppilaalla X kuvataiteen vähimmäistuntimäärästä (2 vvt) vuosiluokalla 7 ja vuosiluokilla 8 ja 9 oppilaan valintaan perustuvista (1 vvt / 8. vuosiluokka ja 1 vvt / 9. vuosiluokka) kuvataiteen opintoihin käytetyistä taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Tällöin kyseiselle oppilaalle päättöarviointi tehdään 9. vuosiluokalla, kun oppilas on opiskellut oppiaineen kokonaistuntimäärän. Kyseisen oppilaan perusopetuksen päättötodistukseen merkittävä (yhteisen oppiaineen) Kuvataide laajuus olisi 4 vvt.

Taide- ja taitoaineiden arvioinnista vuosiluokilla 7-9 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/taide-ja-taitoaineiden-paattoarviointi>

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää yhdeksännen luokan kevätlukukaudella huhtikuun loppuun mennessä kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päättöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä¹⁶ tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelemaan oppimäärän laajuus.

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty-merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi Sodankylän perusopetuksessa korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa.

6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumisesta kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta. Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Jos oppilas on luvottomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksytyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

6.11 Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päätötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8.

Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli. Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

6.11.2 Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päätötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko. Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä. Uskonnon ja elämäntiedon sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämäntiedon tieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen. Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikielipykieli.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, lisätään numeroarvosanan tai sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Lukuvuosiarviointi Sodankylän perusopetuksessa

Lukuvuositodistus 1. luokalla

Arvioidaan äidinkieli ja kirjallisuus, sekä matematiikka sanallisesti Primuksen lausepankkia käyttäen. Muut 1. luokan oppiaineet merkitään lukuvuositodistukseen: Oppilas on saavuttanut tavoitteet seuraavissa oppiaineissa (tähän kirjoitetaan oppiaineet) hyväksyttävästi/hylätysti. Lisäksi on suorittanut valinnaisaineen (valinnaisaineen nimi) hyväksyttävästi/hylätysti. Käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti liitteellä.

Lukuvuositodistus 2. luokalla

Arvioidaan äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, ympäristöoppi ja A1-kieli sanallisesti Primuksen lausepankkia käyttäen. Muut 2.luokan oppiaineet merkitään lukuvuositodistukseen: Oppilas on saavuttanut tavoitteet seuraavissa oppiaineissa (tähän kirjoitetaan oppiaineet) hyväksyttävästi/ hylätysti. Käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti liitteellä. Käyttäytymisen arvosana-asteikko on viisiportainen: erinomaisesti/hyvin/tydyttävästi/kohtalaisesti/välttävästi

Lukuvuositodistus 3. luokalla

Numeroarvioinnilla arvioidaan äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, ympäristöoppi ja A1-kieli. Muut aineet arvioidaan sanallisesti Primuksen lausepankkia käyttäen. Käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti liitteellä. Käyttäytymisen arvosana-asteikko on viisiportainen: erinomaisesti/hyvin/tydyttävästi/kohtalaisesti/välttävästi

Lukuvuositodistus 4. -8. luokalla

Numeroarvioinnilla arvioidaan kaikki oppiaineet. Lisäksi arviota voidaan täydentää sanallisesti liitteellä. Valinnaisaine merkitään todistukseen omalla rivillään, jos se ei ole pakollista ainetta syventävää opetusta. Valinnaisaine, joka syventää kaikkien yhteistä oppiainetta, huomioidaan sen oppiaineen arvioinnissa. Käyttäytyminen arvioidaan Sodankylän kunnan opetussuunnitelman mukaisin kriteerein numerolla ja merkitään

samaan todistukseen. Mahdollinen numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Lukuvuositodistus 9. luokalla

9.luokan lukuvuositodistus on päättötodistus. Jos päättötodistus ei ole vielä mahdollinen, 9.luokan lukuvuositodistus noudattaa 7.-8.luokan lukuvuositodistusta.

Lukuvuositodistuksista otetaan sähköiset kopiot Primuksen tulostearkistoon. Oppilaan hukatessa todistuksensa tulostearkistosta voidaan tulostaa kopio, jonka oppilaan luokanopettaja, luokanvalvoja tai rehtori allekirjoittaa.

Oppilailla, joilla äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli, voidaan antaa sanallinen arviointi lukuvuositodistuksessa paitsi 9.luokan päättöarvioinnissa. Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana, kumpaa käytetään, kirjataan oppilaan yksilöllisiin pedagogisiin asiakirjoihin vanhempien kanssa yhdessä päättäen. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

6.11.3 Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Väliarviointi Sodankylän perusopetuksessa

Väliarviointi 1. luokalla

Väliarviointi suoritetaan yhteistyössä kodin ja koulun kanssa. Kolmikantakeskustelu käydään helmikuun loppuun mennessä. Keskustelussa käsitellään oppilaan työskentelyn, oppimisen ja käyttäytymisen edistymistä, tavoitteita ja oppilaan vahvuuksia. Halutessaan opettaja voi antaa oppilaalle diplomin syyslukukauden suorittamisesta.

1. luokan diplomi (löytyy Peda.netin linkistä)

Välitodistus 2. luokalla

Arvioidaan äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, ympäristöoppi ja A1-kieli sanallisesti Primuksen lausepankkia käyttäen. Muut 2.luokan oppiaineet merkitään välitodistukseen: Oppilas on saavuttanut tavoitteet seuraavissa oppiaineissa (tähän merkitään oppiaineet) hyväksyttävästi/hylätysti.

Käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti liitteellä. Käyttäytymisen arvosana-asteikko on viisiportainen: erinomaisesti/hyvin/tydyttävästi/kohtalaisesti/välttävästi

Välitodistus 3. luokalla

Numeroarvioinnilla arvioidaan äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, ympäristöoppi ja A1-kieli. Muut aineet arvioidaan sanallisesti Primuksen lausepankkia käyttäen.

Käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti liitteellä. Käyttäytymisen arvosana-asteikko on viisiportainen: erinomaisesti/hyvin/tydyttävästi/kohtalaisesti/välttävästi

Välitodistus 4.-8. luokka

Numeroarvioinnilla arvioidaan kaikki vuosiluokan oppiaineet sekä käyttäytyminen. Käyttäytyminen arvioidaan Sodankylän kunnan opetussuunnitelman mukaisin kriteerein numerolla ja merkitään samaan todistukseen.

9.luokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Käyttäytymistä ei arvioida.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli. Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

Sodankylässä välitodistuksista otetaan sähköiset kopiot Primuksen tulostearkistoon. Oppilaan hukatessa todistuksensa tulostearkistosta voidaan tulostaa kopio, jonka oppilaan luokanopettaja, luokanvalvoja tai rehtori allekirjoittaa.

6.11.4 Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta²⁸ tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Uskonnon ja elämäntiedon numeroarvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämäntieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnustiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotuntin oppimäärän, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimäärästä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotuntin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa²⁵ tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Sodankylän kunnassa erityinen tutkinto voidaan huoltajan pyynnöstä järjestää Sodankylässä asuvalle kotiopetukseen otetulle oppilaalle. Tutkinto järjestetään erikseen sovittuna ajankohtana korkeintaan kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Mikäli huoltaja haluaa saada lapselleen perusopetuksen päättötodistusta vastaavan todistuksen, on erityistä tutkintoa haettava viimeistään helmikuun loppuun mennessä sinä vuonna, kun todistus halutaan saada.